



Õiguskantsler

Teie nr

Meie 18.11.2013 nr 7-4/131435/1304857

Vastus
Represseeritu õiguslik seisund

Lugupeetud []

Pöördusite minu poole avaldusega, milles tõstasite küsimuse seoses Teile antud märgiga "Murtud Rukkilill".

Avaldasite, et 2001. aastal andis Eesti Vabariigi president Teile märgi "Murtud Rukkilill". Teie hinnangul anti nimetatud märk inimestele, kes on kannatanud erinevate võõrvõimude repressioonide all. Selgitasite aga, et olenemata nimetatud märgi saamisest, ei vasta Te 2003. aastal vastu võetud okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduses (ReprS) sätestatud tingimustele – selle seaduse alusel ei loeta Teid represseerituks.

Avalduses küsite minu käest, kas Teil on põhjendatud loota, et juhul kui Teid 2001. aastal käsitleti represseeritud isikuna, millest annab tunnistust märk "Murtud Rukkilill", käsitletakse Teid represseeritud isikuna ka hilisema seaduse tähenduses.

11.11.2013 helistas Teile õiguskantsleri nõunik sooviga täpsustada Teile edastatud kirjalikku avaldust. Selgitasite telefonivestluses, et Teid ajendas minu poole pöörduma asjaolu, et Sotsiaalkindlustusamet keeldus Teile määramast represseeritule ette nähtud soodustusi (nt pensionilisa).

11.11.2013 pöördus õiguskantsleri nõunik Presidendi Kantselei poole saamaks lisainformatsiooni selle kohta, millisel alusel ning millise eesmärgiga 2001. aastal "Murtud Rukkilille" märke jagati. Presidendi Kantselei edastas mulle informatsiooniks nende 30.06.2003 Kuusalu Vallavalitsusele koostatud vastuskirja nr 2.6-6/E-2008, milles märgitakse: "Lisan selgituseks, et 2001. aasta suvel andis Vabariigi President küüditamise 60. aastapäevaks korraldatud ürituse Eesti Mäletab raames võõrvõimu ohvritele (inimestele, kes on olnud vangis selle eest, et ta on tegutsenud Eesti Vabariigi aadete nimel või kes on rahvusvahelise õiguse vastaselt oma kodust küüditatud või vangilaagris või asumisel sündinud või sunniviisiliselt mobiliseeritud okupeeriva riigi sõjaväkke) Murtud Rukkilille märgi, märgi omistamise kohta ei

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

vormistatud nimelisi otsuseid. Märgid anti kannatanute poolt maavalitsustele saadetud kaartide põhjal koostatud nimekirjade alusel. Seega ei olnud aluseks riiklikult dokumenteeritud või põhjalikult uuritud taustaga koostatud nimekiri, vaid inimeste omaütlused. Nimekiri võib olla mittetäielik. Nimekirjad ei saa seetõttu olla aluseks õiguslikke tagajärgi omavatele otsustustele. Palume teil soodustuse kehtestamisel arvesse võtta asjaolu, et Murtud Rukkilille märgi omamine ei või olla ainsaks tõendiks võõrvõimude poolt repressseerimise kohta. Murtud Rukkilille märk, selle tunnistus ega ka isiku nimekirjas nimetamine ei ole repressseerimist tõendavaks asjaoluks, omakorda ei näita ka märgi mitteomamine või nimekirjas mittenimetamine, et isik ei ole olnud repressseeritu."

Eeltoodust tuleneb, et märgi "Murtud Rukkilill" andmine ei toonud ega pidanudki tooma kaasa mingeid õiguslikke tagajärgi (mh soodustusi). Selle märgi saamine ei omanud iseseisvat õiguslikku või tõenduslikku tähendust. Teisisõnu ei saa märgi saaja soodustuste taotlemisel tugineda ka enne okupatsioonirežiimide poolt repressseeritud isiku seaduse jõustumist üksnes märgi saamise faktile – "Murtud Rukkilille" märgi saamine ei saanud ka ajavahemikul 2001–2003 kaasa tuua mingite õiguslike soodustuste saamist.

Kuna nimetatud märki anti, nagu Presidendi Kantselei enda kirjas selgitas, inimeste oma ütlustele tuginedes, ei saanud see olla soodustuste määramiseks küllaldane alus. Viimast ennekõike seetõttu, et inimeste ütlused ei pruukinud olla paikapidavad ning seetõttu oleks võinud soodustuste saajate hulka sattuda ka neid, kellel nende saamiseks õigust ei olnud.

[], ärge mõistke mind palun valesti. Ma ei viita sellele, nagu Te oleksite "Murtud Rukkilille" märgi saanud alusetult. Ma tahan lihtsalt selgitada, et õiguslike soodustuste saamiseks ei ole kunagi olnud ega ole ka kehtiva õiguse alusel piisavaks asjaolu, et inimesel on "Murtud Rukkilille" märk. Selleks, et Teil oleks võimalik saada okupatsioonirežiimide poolt repressseeritud isiku seaduse alusel ette nähtud soodustusi (mh pensionilisa), peate Te taotlema repressseeritu tunnistuse väljastamist (ReprS § 8). Nimetatud tunnistuse taotlemise korda reguleerib Vabariigi Valitsuse 27.02.2004 määrus nr 52 "Repressseeritu tunnistuse andmise korra ning taotluse ja tunnistuse vormi kehtestamine ning repressseeritu tunnistusi väljastava asutuse määramine". Selle korra §-s 2 on ära toodud dokumendid, mille inimene peab tunnistuse saamiseks ühes taotlusega esitama. Näiteks peab esitama repressseerimist ning repressiooni alguse ja lõpu aega tõendava dokumendi (kord § 2 lg 1 punkt 3).

Pärast repressseeritu tunnistuse saamist on Teil võimalik taotleda seaduses sätestatud soodustusi ettenähtud ulatuses.

Kokkuvõtvalt selgitan veelkord, et üksnes märgi "Murtud Rukkilill" saamine ei olnud kunagi ega ole ka kehtiva õiguse kohaselt piisav selleks, et saada represseeritule ette nähtud soodustusi. Soodustuste saamiseks peab kehtiva õiguse kohaselt olema represseeritul represseeritu tunnistus.

Ma loodan, et minu selgitustest on Teile abi. Lõpetan Teie avalduse menetlemise.

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel